

OMRÅDE	DOKUMENT		
Kunskapsutveckling Diakoni	Projektbeskrivning slutversion 20230503		
UPPRÄTTAT AV	DATUM	ANTAL SIDOR	
Eva Mari Karlsson Kempfi, Birgitta Lounela, Susanna Löfgren, Lena Sjöberg	2023-05-03	9	

Projektbeskrivning Kunskapsutveckling Diakoni

Inledning

Föreliggande dokument sammanfattar syfte och mål samt projektupplägg för ett föreslaget samverkansprojekt i Strängnäs, Västerås och Linköpings stift. Projektets övergripande mål är att stärka och främja kunskapsförsörjning för diakoni som grundläggande församlingsuppgift. Det föreslagna projektet har en bakgrund i oro över brist på forskning och kvalificerat utvecklingsarbete av kunskap för diakonalt arbete. Det är en brist som får påverkan på församlingars arbete med den grundläggande uppgiften, och skapar svårigheter i stiftens främjandeuppdrag med rätt innehåll i fortbildningar till exempel.

En viktig del i det föreslagna projektet är att, som tre stift i samverkan, utgöra en tydlig samarbetsyta och påverkanskraft i förhållande till andra projekt och initiativ som rör kunskap för diakoni. Genom att samverka och ingå i nätverk kan detta projekt få ett långsiktigt och förankrat resultat, till exempel en årlig konferens, som gynnar stiftens församlingar. Samverkan sker med projektgruppen för det kyrkomötesuppdrag med utgångspunkt i motionen 2021:21 Diakonins kunskap¹, där kyrkokansliet, enheten för diakoni och hållbar utveckling, leder ett arbete som rapporteras till kyrkostyrelsen. Det finns också initiativ inom andra stift och i akademien som är aktuella.

Bakgrund

I Lutherska världsförbundet såväl som i Kyrkornas världsråd har det under senaste decennierna utmejslats en syn på diakoni som identitetsbärande för kyrkan. Detta synsätt på diakoni har även påverkat Svenska kyrkan. Sedan år 2000 ingår diakoni som del i församlingens grundläggande uppgift, och diakonatet har nu sin plats i den treledade vörningstjänsten. Dessa är stora förändringar, vars inverkan ännu inte är beforskad. Svenska kyrkan har tagit över utbildningsansvaret för de kyrkliga profilyrkena genom SKUI, men där bedrivs inte forskning. Samtidigt ser vi att de tidigare diakoniinstitutionerna inte längre undervisar i diakoni, och därför inte längre driver kunskapsutvecklingen. Även om det finns ett akademiskt intresse för kyrkan som civilsamhälles- och välfärdsaktör, har diakoni med församling som huvudman inte ådragit sig samma forskningsintresse. En forskningsöversikt

¹ Diakonins kunskap 2021:21

<https://www.svenskakyrkan.se/filer/587615/Motion%202021%200021%20Diakonins%20kunskap.pdf>

(2020) pekar på kunskapsluckor på viktiga områden, inte minst vad det har inneburit för Svenska kyrkans självförståelser och teologi att diakoni har inordnats i den grundläggande uppgiften. Det saknas också brukarstudier, studier av samverkan mellan församling och lokalsamhälle, och systematisk kvalitetssäkring av diakonins arbetsmetoder.²

Kunskap om och för diakoni - för att vara relevant och bidra till högre förståelse och utveckling av arbetet - behöver komma från flera håll: teologisk reflektion, kunskap i och ur den diakonala praktiken och från ny akademisk kunskap från olika forskningsdiscipliner som t ex socialt arbete, folkhälsovetenskap med mera. Vi ser behov av att Svenska kyrkan i högre grad själv tar ansvar i denna kunskapsutveckling, i samverkan med lärosäten och andra institutioner. I en serie artiklar i Svensk Kyrkotidning problematiseras att det finns en brist på strukturer för kunskapsutveckling för församlingens diakonala uppgift. Ytterligare ett konstaterande är att diakoners röst och perspektiv ofta saknas i kunskapsproduktionen och ett behov finns av att se över möjligheter för hur detta kan förändras.

Det finns i nuläget ingen funktion inom Svenska kyrkan som ansvarar för att lyfta samman de olika kunskapsområden som behövs för utveckling av församlingsuppgiften diakoni och bygga strukturer för hur kunskap för och om diakoni kan bearbetas, spridas och komma Svenska kyrkans diakoni till nytta.

Syfte

Det övergripande syftet med det föreslagna projektet är att Svenska kyrkans diakoni med församling/pastorat som huvudman ska få mer hållbara strukturer för diakonal kunskapsutveckling och -spridning genom att medverka till:

- att fler arenor kommer till stånd där kunskap för diakoni kan delas och analyseras, bli känd och använd i pastorat och församlingar i våra tre stift.
- samverkan och ökat kunskapsutbyte inom och mellan Svenska kyrkans nivåer, lärosäten och aktörer verksamma inom diakoninära områden, för att bidra till ett ökat intresse för diakoni som kunskapsområde

² Sjöberg, Lena, *Nordisk diakoniforskning 2015-2019, Kunskapsproduktion i det nordiska forskningssammanhanget*, s 8889 Kyrkforskning online 2020:2
<https://www.svenskakyrkan.se/filer/1718397/Nordisk%20diakoniforskning.pdf>

Mål och aktiviteter

2023	Mål 1: Fler arenor Att fler arenor kommer till stånd där kunskap för diakoni kan delas och analyseras, bli känd och använd i pastorat och församlingar i våra tre stift.	Mål 2: Ökad samverkan och utbyte Samverkan och ökat kunskapsutbyte inom och mellan Svenska kyrkans nivåer, lärosäten och aktörer verksamma inom diakoninära områden, för att bidra till ett ökat intresse för diakoni som kunskapsområde.
2023	Bevaka och bidra till kyrkokansliets arbete med kyrkomötesuppdraget kopplat till motion 2021:21 Diakonins kunskap, ett uppdrag till enheten för diakoni och hållbar utveckling på kyrkokansliet. Projektgruppen är inbjuden att medverka i referensgruppen. <i>Samtalspart: Kyrkokansliet, enheten för diakoni och hållbar utveckling</i>	
Maj 2023	Informera om projektet genom att skriva en artikel i Svensk Kyrkotidnings diakoninumner och undersöka eventuellt intresse från Kyrkans tidning <i>Samtalspart: SKT, Kyrkans tidning</i>	
Maj 2023		Medverka till att ett symposium i samverkan med Enskilda högskolan, utifrån redan påbörjad dialog, kommer till stånd. <i>Samtalspart: EHS</i>
HT 2023		Ta fram en plan för hur församlingar/pastorat involveras och praktiska frågor kan belysas. <i>Samtalspart: församlingar och pastorat i våra tre stift</i>
HT 2023	Etablera projektet som en samtalspart för studenter i olika ämnen som vill forma diakonirelaterade uppsatssämen. <i>Samtalspart: studenter samt ev församlingar/pastorat</i>	Etablera kontakt med masterstudenter och doktorander med ämnen som anknyter till diakoni i bred bemärkelse. Söndera former för samverkan om det finns intresse. <i>Samtalspart: masterstudenter och doktorander</i>
HT 2023	Fortsatt strukturerad och fördjupad planering av aktiviteter 2024–2025, med särskilt fokus på samverkan, delaktighet och barnperspektiv <i>Samtalspart: församlingar/pastorat, EHS, masterstudenter/doktorander, Svenska kyrkans unga, Kyrkokansliet, forskningsavdelningen och enheten för diakoni och hållbar utveckling.</i>	

2024	Mål 1: Fler arenor Att fler arenor kommer till stånd där kunskap för diakoni kan delas och analyseras, bli känd och använd i pastorat och församlingar i våra tre stift.	Mål 2: Ökad samverkan och utbyte Samverkan och ökat kunskapsutbyte inom och mellan Svenska kyrkans nivåer, lärosäten och aktörer verksamma inom diakoninära områden, för att bidra till ett ökat intresse för diakoni som kunskapsområde
	Fullfölja arbetet med kyrkomötesuppdraget, bland annat medverka i och främja deltagande i en planerad spridningskonferens under hösten 2024 <i>Samtalspart: Kyrkokansliet, enheten för diakoni och hållbar utveckling</i>	
2024		Genomföra aktiviteter för att involvera församlingar och pastorat samt sondera och dokumentera kunskapsbehov för församlingsdiakoni som de uttrycker. <i>Samtalspart: Församlingar och pastorat i stift enl plan från 2023</i>
VT 2024		Bjuda in masterstudenter och doktorander till nätverkande utifrån etablerad kontakt 2023 <i>Samtalspart: masterstudenter och doktorander.</i>
VT 2024	Informera diakoniarbetare i församlingar och pastorat om olika vägar till magister- eller masterutbildning med hjälp av befintliga kanaler i våra respektive stift. <i>Samtalspart: Församlingar och pastorat i våra tre stift</i>	
2024	Fortsätta arbetet i gruppen och planera för 2025, med särskilt fokus på att förstärka de delar av arbetet i projektet som bör ingå i ordinarie verksamhet efter 2025.	

2025	Mål 1: Fler arenor Att fler arenor kommer till stånd där kunskap för diakoni kan delas och analyseras, bli känd och använd i pastorat och församlingar i våra tre stift.	Mål 2: Ökad samverkan och utbyte Samverkan och ökat kunskapsutbyte inom och mellan Svenska kyrkans nivåer, lärosäten och aktörer verksamma inom diakoninära områden, för att bidra till ett ökat intresse för diakoni som kunskapsområde
HT 2025	Slutföra återstående aktiviteter, bland annat ett överlämningsseminarium som planeras under 2024 och genomförs 2025.	
HT 2025	Skriva slutrapport	

HT 2025	Överlämna projektets resultat och avsluta projektet. <i>Samtalspart: Projektets tre stiftsledningar, kyrkokansliet m.fl.</i>
------------	---

Projektets bidrag till främjandeuppdraget

Projektets största nytta finns på lång sikt i och med att hållbara strukturer för att ta tillvara och utveckla kunskap för diakoni kommer till stånd, och att utbytet mellan olika aktörer inom diakonins kunskapsområde stärks.

Projektets resultat bidrar till och stärker församlingen i den grundläggande uppgiften genom att forskning och annan kunskap om diakoni och diakonala arbetsmetoder produceras, sprids och tas i bruk, så att församlingar och medarbetare står väl rustade i arbetet med nya utmaningar och målgrupper. Styrning och ledning inom Svenska kyrkan får mer material att ta del av och det gemensamma samtalet och planeringen av diakoni mellan utövare och beslutsfattare kan stärkas.

Budget och tidsramar

Projektet föreslås ha en löptid på tre år. Arbetet påbörjas 2023 genom sonderande arbete, bidragande insatser som referensgrupp i arbetet med kyrkomötesuppdraget samt planering för projektets arbete 2024–2025.

2024–2025 genomförs aktiviteter i enlighet med den projektplan som tagits fram, varefter projektet avslutas.

Vart och ett av stiftet föreslås avsätta personella resurser motsvarande 10-20 % (2023) och 20 % (2024-2025). Utöver personalkostnader föreslås ett budgetanslag för omkostnader vilket lämpligen hanteras årsvis genom beslut om budgetramen i styrgrupp, varvid omkostnaderna fördelas lika på de tre stiftet.

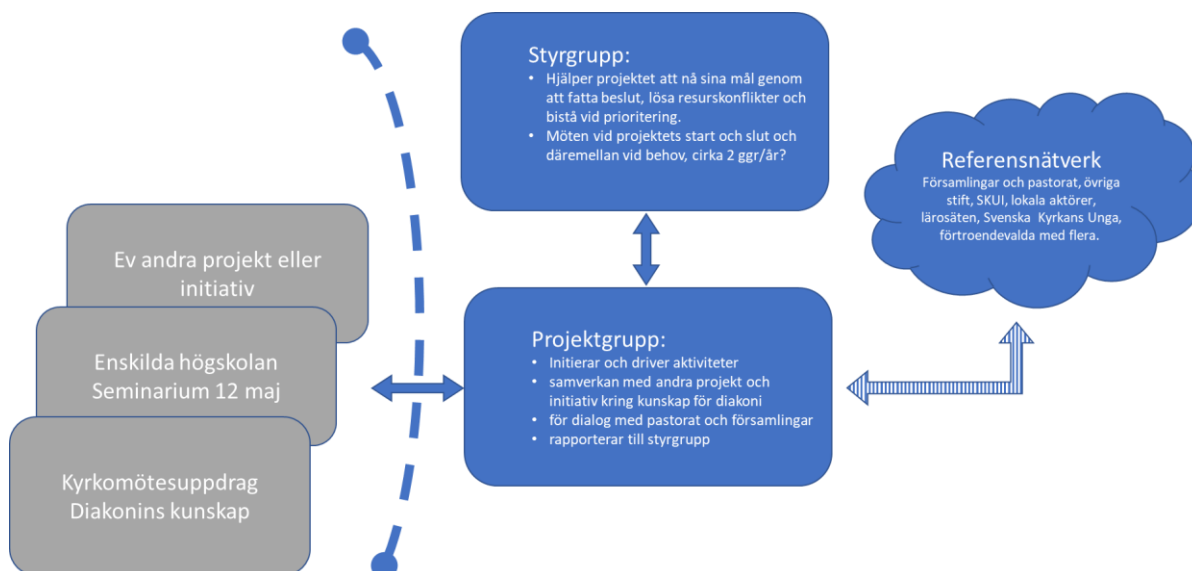
Nedanstående tabell kan ge en indikation vad gäller storleksordningen på de förväntade omkostnaderna vilka alltså är tänka att fördelas på tre stift.

År	Kostnadsslag	KR
2023	Resor (c:a 10 resdagar, 1000 kr per person och dag). Avser projektets arbetsbetsgrupp.	30.000
	Referensgrupp, en träff	15.000
2024	Resor (c:a 10 resdagar, 1000 kr per person och dag).	30.000

	Avser projektets arbetsgrupp.	
	Seminarium med studenter	20.000
	Referensgrupp, 2 träffar	30.000
2025	Resor (c:a 10 resdagar, 1000 kr per person och dag). Avser projektets arbetsgrupp.	30.000
	Referensgrupp, 2 träffar	30.000
	Överlämnandeseminarium	50 000

Projektorganisation

Projektet bedrivs initialt i samverkan mellan Linköpings stift, Strängnäs stift och Västerås stift. Om intresse finns från andra stift finns inga hinder att ansluta senare.

Projektgrupp

Projektgruppen föreslås bestå av följande personer:

- Eva-Mari Karlsson Kempf, stiftsdiakon Västerås stift
- Birgitta Lounela, stiftsdiakon Strängnäs stift
- Susanna Löfgren, stiftsdiakon Linköpings stift
- Lena Sjöberg, vik stiftsdiakon Linköpings stift

Under förutsättning att projektbeskrivningen antas, kommer arbetet planeras och genomföras gemensamt i gruppen med regelbunden återkoppling till vars och ens stiftsledning. Under planering för år 2024-2025 bedöms behov av ev ytterligare personalresurser som t ex kommunikatör.

Styrgrupp

Uppdragsgivare/beställare är respektive stiftsdirektor/stiftsprost. Stiftsdirektorer/stiftsprost och/eller dem de utser utgör projektets styrgrupp.

Styrgruppsmöten sker i projektets start och slut samt däremellan vid behov, cirka två gånger per år, under projektets löptid.

Styrgruppens roll är att hjälpa projektet att nå sina mål genom att fatta beslut, lösa resurskonflikter och bistå vid prioritering.

Referensnätverk

Projektets intressenter kan finnas bland församlingar och pastorat, övriga stift, SKUI, lokala aktörer, lärosäten, kyrkokansliet, förtroendevalda med flera och arbetet gynnas av dialog med dem. Initialt relaterar projektet till intressenter genom att koppla personer i referensnätverk kring olika aktiviteter inom projektet. I ett senare skede kan det bli aktuellt att bilda en samlad referensgrupp, vilket i så fall beslutas i samråd med styrgruppen.

Avgränsningar

I projektet ingår att samverka med och vara en påverkanskraft på andra projekt och initiativ som bedrivs med syfte att stärka kunskapsutveckling på diakonins område. Ett exempel på sådana projekt är kyrkomötesuppdraget kopplat till motion 2021:21 Diakonins kunskap, där vi är inbjudna att medverka i referensgrupp i arbetet med detta KM-uppdrag. Ett annat exempel är det seminarium som Enskilda högskolan ordnar i samverkan med oss, för att med olika intressenter initiera ett samtal om diakoniforskning. Detta är inte projektets egna aktiviteter men med vårt projekt som bas bidrar vi i dem.

I uppdraget ingår inte att bedriva forskning eller fortbildning, utan att främja att relevant forskning bedrivs och material för utbildning och fortbildning fortsatt tas fram. Detta genom dialog med lärosäten och andra organisationer.

Risker

1. Arbetsgruppen tas i anspråk för andra arbetsuppgifter och får inte tillräcklig tid för uppdraget.
Sannolikhet: hög?
Konsekvens: Projektet når inte sina mål
Åtgärdsförslag: En väl genomarbetad och förankrad arbetsmodell och tidsplan. Tydlig överenskommelse mellan stiftet.
2. Kyrkomötesuppdraget tar mycket tid i anspråk och ingen tid finns över för de aktiviteter som faller utanför detta uppdrag
Sannolikhet: låg
Konsekvens: Projektet når inte alla sina mål
Åtgärdsförslag: Tydlig kommunikation gentemot kyrkokansliets arbetsgrupp.
Omförhandling om mål och resurser vid behov.
3. Projektets resultat möter inte behoven i församlingar och pastorat.
Sannolikhet: Medel
Konsekvens: Lågt genomslag för projektets aktiviteter och idéer i Svenska kyrkans organisation
Åtgärdsförslag: Fördjupa den löpande dialogen med församlingsdiakoner och församlings/pastoratsledning.
4. Goda idéer går inte att genomföra av skäl som ligger utanför projektets kontroll, till exempel prioriteringar eller tidsbrist hos projektets samarbetspartners
Sannolikhet: Medel/hög
Konsekvens: Förväntningar hos församlingar och pastorat uppfylls inte
Åtgärdsförslag: Fokusera på det som går att genomföra och fastna inte. "Låt inte det bästa hindra det goda".

Barnkonsekvensanalys

Vi ser att kunskap för diakoni många gånger berör och bemöter utsatthet hos barn och unga, som individer eller del av familjer och andra sammanhang. Barn och unga kan, såväl som vuxna, dra nytta av de hållbara strukturer som projektet avser bidra med. Intentionen är att barnperspektiv ska beaktas löpande i projektets olika faser, inte minst med avseende på barn som medskapare av diakoni. Den kunskap om barn och unga som vi besitter som vuxna, det vuxna barnperspektivet, ska berika projektet.

Konsekvenserna för barn och unga kan ses ur olika vinklar. Ur ett barnrättsperspektiv är de fyra artiklar som tillsammans kallas för Barnkonventionens barnsyn vägledande för projektet.

Artikel 2: Inget barn ska diskrimineras.

Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas i alla frågor som rör barnet.

Artikel 6: Barnet har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12: Barnet har rätt till deltagande och inflytande.

Ur ett diakonalt perspektiv är barnets rätt till andlig utveckling viktigt att lyfta fram.

Det är centralt att lyssna till barn och ungas egna röster. I samband med projektets aktiviteter läggs särskild tyngd på samtalet med barn och unga där det bedöms som relevant. En naturlig samarbetspart för samverkan och spridning är Svenska Kyrkans Unga.